

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Філологічний факультет

Кафедра сучасної української мови

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Сучасна українська мова (синтаксис словосполучення і речення)
(обов'язкова)

Освітньо-професійна програма «Українська мова та література»

Спеціальність 014 Середня освіта (українська мова та література)

Галузь знань 01 Педагогіка / Освіта

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Факультет філологічний факультет
назва факультету, на якому здійснюється підготовка фахівців за ОПП)

Мова навчання українська

Розробники: Олена КУЛЬБАБСЬКА, доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри сучасної української мови

Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=5873>

Профайл викладача

https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=FyMFKPYA-AAJ&view_op=list_works&start=20&pagesize=20

Контактний тел. 58-48-32
E-mail: o.kulbabska@chnu.edu.ua

Персональний сайт науковця <https://kulbabska.com/news/dystantsiina-osvita>

Консультації понеділок із 16.00 до 17.00 (очні, дистанційні)

1. АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ (призначення навчальної дисципліни)

Викладання української мови для студентів, майбутніх учителів, передбачає оволодіння майстерністю комунікації як в усній, так і в письмовій формі. Учитель-україніст високої кваліфікації мусить опанувати закономірності й тенденції розвитку сучасної мови не лише на рівні лексики й фразеології, а й у царині синтаксису – досконало знати теоретичні та практичні засади творення і функціонування основних синтаксичних одиниць (словосполучень, простих речень – непоширених і поширених) і вміти застосовувати їх у різних дискурсивних практиках та життєвих ситуаціях.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ: розвиток системного розуміння будови української мови на граматичному рівні, виформування вмінь і навичок синтаксично правильного усного та писемного мовлення, випрацювання засад для мовного самовдосконалення і саморозвитку, необхідного для ефективної участі майбутнього педагога в комунікативних процесах суспільно-політичного, культурного життя в глобалізованому світі, а також у професійній діяльності.

3. ПЕРЕКВІЗИТИ. «Сучасна українська мова. Морфологія», «Сучасна українська мова. Лексикологія. Фразеологія», «Основи наукових досліджень», «Український правопис», «Практикум з української мови».

4. КОМПЕТЕНТНОСТІ І РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Загальні компетентності:

ЗК 1. Уміння вільно і грамотно здійснювати усну й письмову комунікацію українською мовою.

ЗК 4. Здатність до критичного та абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 5. Здатність розвивати творче мислення, потребу в постійному інтелектуальному самовдосконаленні, зокрема до вибудовування та втілення власної стратегії навчання упродовж життя (навчання та самоосвіта), коригування власної професійної діяльності в контексті основних професійних вимог до вчителя.

ЗК 12. Здатність до пошуку, систематизації та узагальнення інформації з різних джерел.

Фахові компетентності:

ФК 1 – Вміння реалізовувати знання з основних понять і концепцій сучасної мовознавчої й літературознавчої науки, вільно оперувати мовознавчим та літературознавчим матеріалом; критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки, виокремлювати й кваліфікувати наукові проблеми в цій галузі.

ФК 8 – Здатність вільно орієнтуватися в мовознавчих / літературознавчих напрямках і школах, виявляти їхню специфіку та здійснювати науковий аналіз філологічного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК 9 – Здатність виявляти розуміння предмета, структури і ролі лінгвістики у формуванні сучасної наукової картини світу; чітко уявлення про походження мови, принципи і механізми її функціонування й розвитку, системний і антропоцентричний підходи в мовознавстві; усвідомлення ролі мови в житті соціуму; уміння розвивати в учнів, здобувачів вищої освіти необхідні лінгвістичні компетенції, володіти сучасними мовознавчими термінами та поняттями.

ФК 11 – Знання теорій української фонетики, фонології, морфології, лексикології, фразеології, лексикографії, синтаксису; вміння інтерпретувати та обґрунтувати думки різних дослідників з відповідної проблеми.

ФК 13 – Здатність підпорядковувати стиль свого мовлення до відповідних комунікативних умов, дотримуватись вимог літературної мови та доречно застосовувати її засоби виразності.

Програмні результати навчання (ПР):

ПРН 1 – Вільно володіти українською мовою, вміти послуговуватись нею у професійному спілкуванні.

ПРН 9 – Аналізувати, систематизувати та поширювати передовий педагогічний досвід.

ПРН 15 – Застосовувати комплекс здобутих філологічних знань для вирішення професійних завдань.

ПРН 17 – Аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 19 – Здійснювати лінгвістичний аналіз текстів різноманітних стилів та жанрів, володіти основними поняттями, концепціями і фактами сучасного мовознавства, вільно оперувати мовознавчим матеріалом та термінологією.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

знати:

- наукові україноцентричні засади граматичної науки;
- фундаментальні поняття, предмет і об'єкт, завдання синтаксису;
- основні етапи становлення теорії синтаксичних одиниць;
- сучасну типологію синтаксичних одиниць та основні напрями й аспекти їх досліджень;
- диференційні ознаки й типи синтаксичних зв'язків на рівні словосполучення, простого і складного речень, надфразної єдності;
- класифікацію семантико-синтаксичних відношень між компонентами синтаксичної одиниці;
- релевантні ознаки словосполучень з огляду на різні підходи й напрями в синтаксичній теорії;
- структурні, семантичні та комунікативні ознаки простого речення в сучасній українській мові;
- основні ознаки головних членів речення, їх типи за будовою та способом вираження;
- диференційні ознаки другорядних членів речення, їх види;
- механізми утворення синкретичних членів простого речення та критерії їх розмежування.

уміти:

- теоретично вільно обґрунтувати аналізоване синтаксичне явище чи синтаксичну одиницю;
- визначати види і способи репрезентації підрядного зв'язку, семантико-синтаксичних відношень;
- установлювати типологію та визначати функції словосполучень у побудові речень;
- виокремлювати та самостійно будувати прості, складні й комбіновані словосполучення з різними типами стрижневих і залежних компонентів;
- розмежовувати синтаксично вільні й синтаксично нечленовані словосполучення;
- класифікувати прості двоскладні речення як багатовимірні синтаксичні одиниці „великого синтаксису”;
- узагальнювати погляди мовознавців на поділ речень за метою висловлення та емоційним забарвленням;
- виокремлювати граматичну основу простого речення та встановлювати морфологічні засоби репрезентації головних і другорядних (поширювальних) членів речення;
- розбирати словосполучення та прості двоскладні речення за схемами синтаксичного розбору;
- зіставляти шкільні та наукові класифікації, установлювати спільні та відмінні риси в їх інтерпретації;
- добирати варіантні синтаксичні одиниці (синтаксичні синоніми) для урізноманітнення мовлення з огляду на їх номінативно-репрезентативні (виражальні) потенції;
- пояснити розділові знаки в простому реченні.

5. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <u>Сучасна українська мова (синтаксис словосполучення і речення)</u>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість				Кількість годин					Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	III	VI	4	120	2	30	30	-	-	56	4	іспит
Заочна	III	VI	4	120	2	8	8	-	-	104	-	іспит

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекцій	Змістовий модуль 1. Загальні питання синтаксису. Словосполучення												
Тема 1 Синтаксис української мови як лінгвістичне вчення та навчальна дисципліна	4	2	2	-	-	-	4	2	-	-	-	2	
Тема 2. Словосполучення як значеннева мовна одиниця	18	4	4	-	2	8	8	2	-	-	-	6	
Разом за ЗМ1	22	6	6	-	2	8	12	4	-	-	-	8	
Теми лекцій	Змістовий модуль 2. Просте двоскладне речення та його релевантні ознаки												
Тема 1. Просте речення як основна одиниця синтаксису, його релевантні ознаки.	9	2	2	-	2	3	10	-	-	-	-	10	
Тема 2. Комунікативно-прагматичні та	8	2	2	-	-	4	12	-	2	-	-	10	

структурні типи простих речень у сучасній українській мові.												
Тема 3. Кваліфікаційні та класифікаційні ознаки підмета.	15	4	4	-	-	7	13	2	-	-	-	11
Тема 4. Структурно-семантичні та класифікаційні ознаки присудка.	14	4	4	-	-	6	16	2	2	-	-	12
Тема 5. Другорядні члени речення: визначення, основні характеристики, класифікації.	12	2	4	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 6. Класифікації додатків та морфологічні засоби їх вираження в сучасній українській мові.	10	2	2	-	-	6	11	-	-	-	-	11
Тема 7. Означення та непоширена прикладка у структурі простого двоскладного речення.	11	2	2	-	-	7	13	-	2	-	-	11
Тема 8. Структурно-семантичні типи обставин у сучасній українській мові.	15	4	4	-	-	7	13	-	2	-	-	11
Тема 9. Синкретичні другорядні члени речення: до проблеми кваліфікації та синтаксичного аналізу	4	2	-	-	-	2	10	-	-	-	-	10
Разом за ЗМ 2	98	24	24	-	2	48	108	4	8	-	-	96
Усього годин	120	30	30	-	4	56	90	8	8	-	-	104

5.3. Теми (ключові завдання) практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1.1	Синтаксис української мови як лінгвістичне вчення та навчальна дисципліна	2
1.2	Словосполучення як значеннєва мовна одиниця: 1.2.1. Особливості простих (однослівних) словосполучень. 1.2.2. Будова та семантико-синтаксичні особливості ускладнених (кількаслівних) словосполучень.	4
2.1	Просте речення та його релевантні ознаки.	2
2.2	Комунікативно-прагматичні та структурні типи простих речень у сучасній українській мові	2
2.3	Кваліфікаційні та класифікаційні ознаки підмета: 2.2.1. Специфіка простих (однослівних) підметів. 2.2.2. Структурно-семантичні особливості складених підметів (підметів-словосполучень).	4
2.4	Структурно-семантичні та класифікаційні ознаки присудка: 2.3.1 Простий і складений дієслівні присудки у формально-синтаксичній структурі простого речення. 2.3.2 Типи складених іменних присудків у сучасній українській мові. Класифікація зв'язкових компонентів та іменних частин у складеному іменному присудкові.	4
2.5	Другорядні члени речення: визначення, основні характеристики, класифікації 2.5.1. Традиційні та новітні підходи до вивчення другорядних членів речення. 2.5.2. Класифікаційні параметри другорядних членів речення в ЗЗСО та поширювачів структурної схеми в науковій граматиці.	4
2.6– 2.8	Структурні та семантико-синтаксичні особливості поширювачів прислівного типу: 2.4.1. Поширювальні члени простого двоскладного речення. Типологія та морфологічні засоби вираження прислівних поширювачів у структурі простого речення. 2.4.2. Об'єктні прислівні поширювачі в сучасній українській мові: визначення, класифікації та функції. 2.4.3. Структурно-семантичні особливості означальних та прикладкових (апозитивних) поширювачів прислівного типу в сучасній українській мові. 2.4.4. Типологія та морфологічні засоби вираження обставинних прислівних поширювачів у структурі простого речення.	8
	Усього годин	30

5.4. Тематика індивідуальних завдань

№	Назва теми/кількість балів	Кількість годин
1	<p>Змістовий модуль 1. Загальні питання синтаксису. Словосполучення</p> <p><i>Тема 2. Словосполучення як значеннева мовна одиниця</i></p> <p>Добір лінгвометодичного матеріалу для проведення в ЗЗСО уроків на теми: „Словосполучення”. Виконання 3 вправ / завдань.</p>	2
2	<p>Змістовий модуль 2. Просте двоскладне речення та його релевантні ознаки</p> <p><i>Тема 1. Просте речення та його релевантні ознаки</i></p> <p><i>Завдання на вибір студента / студентки</i></p> <p>1. Написання індивідуальної роботи (аналіз за схемою простих двоскладних речень, виписаних із програмових творів українських письменників, творчість яких вивчають у 5–9 класах ЗЗСО).</p> <p>2. Розпрацювання тестових завдань (закритого й відкритого типів) на одну з тем самостійної роботи.</p>	
	<p><i>Усього годин</i> Кількість балів – 10.</p>	4

Кількість набраних студентом студенткою балів множиться на коефіцієнт 0,5.

5.5. Самостійна робота студента / студентки

№	Назва теми/ кількість балів/форма контролю	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Загальні питання синтаксису. Синтаксема. Словосполучення		
1	<p><i>Тема 2. Словосполучення як значеннева мовна одиниця.</i></p> <p><i>Завдання:</i></p> <p>1. Сучасний український синтаксис в іменах. Підготуйте реферативну доповідь про науковий доробок українських граматистів та лінгводидактів (серед них науковців Чернівецького університету) (персоналія на вибір бакалавра).</p> <p>2. Напишіть есей (тема на вибір студента / студентки). Випишіть із тексту по 3 синтаксичні одиниці різного типу (словосполучення, просте двоскладне речення, просте односкладне речення, просте ускладнене речення, складносурядне речення, складнопідрядне речення, складне безсполучникове речення). Схарактеризуйте їхню будову та засоби зв'язку між компонентами.</p> <p>2. Розберіть 10 різнотипних словосполучень за схемою синтаксичного аналізу.</p>	8

	<p>2. Доберіть приклади, що увиразнюють кореферентні відношення словосполучень з іншими типами синтаксичних одиниць.</p> <p>3. <i>Робота в групах.</i> Аналіз морфологічних і семантичних варіантів синтаксем і словосполучень (джерело аналізу на вибір студента / студентки).</p> <p><i>Кількість балів – 18</i></p> <p><i>Форма контролю – реферативна доповідь; написання есею; колективна робота; практичні, індивідуальні та самостійні завдання.</i></p>	
Усі теми модулю	Модульна контрольна робота	
Усього за I модуль	<p><i>Кількість годин – 8</i></p> <p><i>Кількість балів – 18</i></p>	
Змістовий модуль 2. Просте двоскладне речення та його релевантні ознаки		
2.	<p><i>Тема 1.</i> Просте речення як основна одиниця синтаксису, його релевантні ознаки.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <p>1. Проаналізуйте визначення простого двоскладного речення та його релевантні ознаки, що їх наведено в підручниковій літературі для учнів ЗЗСО та студентів університетів, у словниках лінгвістичних термінів і термінологічних енциклопедіях. Порівняйте дібраний теоретичний матеріал. Результати пошукової роботи узагальніть у таблиці.</p> <p>2. Укладіть лексикографічний профіль базових термінопонять: просте речення, предикативність, модальність, структурна схема речення, парадигма речення, формально-граматичний, семантико-синтаксичний і комунікативний рівні простого двоскладного речення.</p> <p><i>Кількість балів – 6</i></p> <p><i>Форма контролю – моніторинг рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальною темою; робота з таблицею; укладання термінологічного словничка, аналітичний звіт, мультимедійна презентація.</i></p>	3
3.	<p><i>Тема 2.</i> Комунікативно-прагматичні та структурні типи простих речень у сучасній українській мові.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <p>1. Напишіть есей, уживаючи різні типи простих речень за метою висловлення (тема на вибір студента / студентки).</p> <p>2. Схарактеризуйте комунікативно-прагматичні та структурні типи простих речень у сучасній українській мові. Зверніть увагу на стилістичний потенціал варіантних засобів вираження головних членів і поширювачів структурної схеми.</p> <p><i>Кількість балів – 4</i></p>	4

	<i>Форма контролю</i> – творча діяльність, взаємоконтроль студентів у парах і групах.	
4.	<p><i>Тема 3.</i> Кваліфікаційні та класифікаційні ознаки підмета.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <p>1. Опрацюйте рекомендовану літературу до теми. Укладіть узагальнювальну таблицю „Типологія підметів у шкільному підручнику та навчальній літературі для студентів філологічних спеціальностей”.</p> <p>2. Доберіть завдання для ефективно організації самостійної та індивідуальної роботи учнів 5-го, 8-го класів ЗЗСО з теми 3.</p> <p><i>Кількість балів</i> – 4</p> <p><i>Форма контролю</i> – робота з таблицею, практичні, індивідуальні та самостійні завдання.</p>	7
5.	<p><i>Тема 4.</i> Структурно-семантичні та класифікаційні ознаки присудка.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <p>1. Розберіть 10 простих двоскладних речень, у яких підмети й присудки мають варіантні засоби вираження. Обґрунтуйте, які випадки синтаксичного розбору можуть спричинити труднощі в учнів.</p> <p>2. Підготуйте мультимедійну презентацію до теми „Будова і значення присудка в двоскладному реченні української мови”.</p> <p>3. Укладіть узагальнювальну таблицю „Типологія присудків у шкільному підручнику та навчальній літературі для студентів філологічних спеціальностей”.</p> <p><i>Кількість балів</i> – 6</p> <p><i>Форма контролю</i> – робота з графічним матеріалом, мультимедійна презентація, робота зі схемою синтаксичного розбору.</p>	6
6.	<p><i>Тема 5.</i> Другорядні члени речення: визначення, основні характеристики, класифікації.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <p>1. Робота в групах. Підготуйте проєкт „Традиційне та новітнє вчення про другорядні члени речення”.</p> <p>2. Узагальніть у таблиці спеціалізовані та факультативні засоби вираження означень у сучасній українській мові.</p> <p>3. Підготуйте повідомлення „З історії вивчення невідокремленої прикладки у простому реченні”.</p> <p>4. Розпрацюйте алгоритм розмежування обставинних і об’єктних поширювачів.</p> <p><i>Кількість балів</i> – 20</p> <p><i>Форма контролю</i> – робота в групах, робота з графічним матеріалом; практичні, індивідуальні та самостійні завдання; розв’язання проблемних і творчих завдань.</p>	26

7.	<p><i>Тема 9. Синкретичні другорядні члени речення: до проблеми кваліфікації та синтаксичного аналізу.</i></p> <p><i>Завдання: Розв'язати тестові завдання ЗНО з тем «Словосполучення», «Просте двоскладне речення», «Головні члени речення», «Другорядні члени речення». Розробити конкретні рекомендації до аналізу складних випадків синтаксису простого двоскладного речення.</i></p> <p><i>Кількість балів – 2</i></p> <p><i>Форма контролю – робота над розборами простих речень через тестові технології.</i></p>	2
Усі теми модулю	<i>Модульна контрольна робота</i>	
Усього за II модуль	<p><i>Кількість годин – 48</i></p> <p><i>Кількість балів – 36</i></p>	

Кількість набраних студентом / студенткою балів множиться на коефіцієнт 0,5.

6. СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Механізм оцінювання результатів навчальної діяльності студентів оприєвнено в засадничих документах Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича – у «Положенні про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти», «Положенні про апеляцію на результати підсумкового семестрового контролю знань студентів» (<https://drive.google.com/file/d/1kHg1Wh84yGmLqTIYdQO0e7m38qCrSmcR/view>).

З-поміж критеріїв контролю й оцінювання навчальних досягнень бакалаврів релевантними є:

– систематичність (*основні показники критерію* – регулярне відвідування лекцій і практичних занять, вчасне виконання завдань самостійної та індивідуальної робіт, написання модульних контрольних робіт за узгодженим графіком тощо);

– активність (*основні показники критерію* – ініціативність, творчий підхід, якість підготовки до лекцій і практичних занять, високий / достатній рівень виконання завдань самостійного характеру);

– результативність (*основні показники критерію* – високий / достатній рівень засвоєння теоретичного матеріалу, уміння застосувати сформовані знання на практиці та під час науково-дослідницької роботи).

Система оцінювання знань, умінь і навичок є накопичувальною, тобто складається із суми балів за різними видами здійсненого контролю).

Підсумкова (загальна) оцінка навчальної дисципліни – сума оцінок (балів), одержаних за виконання самостійної роботи, результатів модульного контролю та за виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (за яке студент / студентка може отримати 10 балів за умови наявності менше 35 балів за поточні види практичної / самостійної роботи). Підсумкову оцінку виставляють після вивчення навчальної дисципліни в повному обсязі і «виводять» як суму проміжних оцінок за змістові модулі. Остаточна оцінка рівня знань складається з рейтингу з навчальної/самостійної роботи, для оцінювання якої призначається 60 балів, і рейтингу з атестації (іспит) – 40 балів.

Політика оцінювання: Роботи, що їх здобувач / здобувачка освіти здає з порушенням установлених для академгрупи термінів без поважних причин, оцінюють на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається лише з дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, участь у наукових заходах або програмі подвійного

дипломовання, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн-формі за погодженням із деканом факультету).

Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт й іспиту заборонено (у т. ч. із використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Оцінювання рівня та якості знань студентів здійснюємо з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей (як це передбачає диференційований підхід в організації навчального процесу).

„Відмінно” (А) – студент / студентка вільно й у повному обсязі володіє програмовим матеріалом, уміє безпомилково визначити синтаксичні явища сучасної української мови, пояснити їхні граматичні особливості з опертям на шкільну програму та сучасні наукові підходи; вмiє аналізувати мовні й позамовні явища, закономірності, порівнює, систематизує, конкретизує їх; робить власні висновки на ґрунті спостережень, моделює мовні та позамовні поняття, закономірності; прогнозує подальший розвиток мовних явищ; переносить раніше вивчені знання та вміння в нову ситуацію; самостійно обирає аспект запропонованої теми, висловлює власну позицію, наводить приклади, аргументи, ілюструє відповідь власними прикладами; володіє нормами української літературної мови; усне та письмове висловлювання студента / студентки вирізняється стильовою виразністю та комунікативною доцільністю. Крім того, слухач / слухачка курсу старанно виконав усі завдання, запропоновані для самостійного вивчення; виконав ІНДЗ, глибоко розкрив питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 90–100.

„Добре” (В) – студент / студентка вільно володіє теоретичним матеріалом курсу, уміє вправно визначити морфологічні та синтаксичні явища сучасної української мови, пояснити їхні граматичні особливості з опертям на шкільну програму та сучасні наукові підходи; обґрунтувати процеси, що відбуваються в синтаксичній системі української мови; вмiє аналізувати мовні й позамовні явища, закономірності, порівнює, систематизує, конкретизує їх;

робить власні висновки на ґрунті спостережень, моделює мовні та позамовні поняття та закономірності; прогнозує подальший розвиток мовних явищ; переносить раніше вивчені знання і вміння в нову ситуацію; обирає самостійно аспект запропонованої теми, висловлює власну позицію, наводить приклади, аргументи, ілюструє відповідь власними прикладами; володіє нормами української літературної мови; усне та письмове висловлювання здобувача / здобувачки освіти вирізняється стильовою виразністю та комунікативною доцільністю. Попри те, під час конкретного аналізу студент / студентка допускає: 1) незначні неточності, які не впливають на загальний результат; 2) окремі похибки та неточності, які не впливають на загальну стрункість знань і свідчать про розуміння теоретичного і практичного матеріалу. Крім того, слухач / слухачка курсу частково володіє відповідною науковою термінологією; досить активно готувався до практичних занять; загалом добре опрацював питання самостійного вивчення; розкрив питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 80–89.

„Добре” (C) – студент / студентка загалом володіє програмовим матеріалом курсу, уміє визначити морфологічні та синтаксичні явища сучасної української мови, пояснити процеси, що в ній відбуваються; за аналізу мовних й позамовних явищ допускає окремі незначні помилки; моделює мовні та позамовні поняття, явища та закономірності, проте власні висновки на ґрунті спостережень викликають труднощі; не завжди послідовно застосовує раніше засвоєні знання в новій ситуації; допускає окремі неточності у термінології, окремі похибки та неточності в доборі ілюстративного матеріалу, які не впливають на загальний результат, проте свідчать про часткове розуміння ним теоретичного і практичного матеріалу. Мовлення студента / студентки відзначається деякими порушеннями літературних норм української мови. Крім того, слухач / слухачка курсу виявляє обізнаність з конкретної теми і те, що він частково засвоїв рекомендовані до кожної теми джерела і спеціальну літературу; розкриває, але не в повному обсязі, питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 70-79.

„Задовільно” (D) – студент / студентка досить поверхнево володіє програмовим матеріалом курсу, уміє визначити деякі морфологічні та синтаксичні явища сучасної української мови, але не може пояснити процеси, що в ній відбуваються; за аналізу мовних й позамовних явищ допускає серйозні помилки, неточності у термінології, помилки у доборі ілюстративного матеріалу, не вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між мовними явищами та здійснювати їх порівняльний аналіз з опорою на шкільну і вишівську навчальні програми; не завжди послідовно застосовує раніше засвоєні знання в новій ситуації. Мовлення відзначається порушеннями літературних норм української літературної мови. Загалом студент / студентка володіє мінімальними знаннями, які дають змогу в майбутньому виконувати свої фахові функції, попри те, неповно розкриває спеціальні питання, закономірності, не зовсім точно трактує поняття і терміни. Практичний аналіз тексту виконує взагалі правильно, однак допускає суттєві неточності. Крім того, слухач / слухачка курсу демонструє фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, які розглядали під час лекцій та роботи на практичних заняттях; обмежується мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури; пасивно поводить себе під час роботи на практичних заняттях, не виявляє належних навичок у ході мовного розбору речень і тексту й бажання до самостійної роботи; частково розкриває питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 60–69.

„Задовільно” (E) – студент / студентка поверхнево володіє програмовим матеріалом курсу, здебільшого вміє визначити деякі морфологічні та синтаксичні явища сучасної української мови, але не може пояснити процеси, що в ній відбуваються; аналіз мовних й позамовних явищ викликає труднощі; не вміє застосувати раніше засвоєні знання в новій ситуації; плутається у термінології, допускає грубі помилки у доборі ілюстративного матеріалу, не вміє встановлювати причиново-наслідкові зв'язки між мовними явищами. Мовлення відзначається грубими порушеннями літературних норм української мови; практичний аналіз мовного матеріалу виконує, однак допускає суттєві неточності і грубі фактичні помилки. Загалом студент / студентка володіє мінімальними знаннями, які дають змогу в майбутньому виконувати свої фахові функції. Крім того, слухач / слухачка курсу демонструє фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, що розглядалися під час лекцій та роботи на практичних заняттях; обмежується опосередкованим вивченням програмового матеріалу та мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури; пасивно поводить себе на практичних заняттях, не виявляє належних навичок у ході мовного розбору речень і тексту й бажання до самостійної роботи; фрагментарно розуміє питання, що їх винесено на підсумковий модуль-контроль.

Загальна сума балів: 50–59.

„Незадовільно з можливістю перекладання” (Fx) – студент / студентка поверхово володіє програмовим матеріалом курсу, не уміє визначити більшість морфологічних і синтаксичних явищ сучасної української мови, пояснити процеси, що в ній відбуваються; аналіз мовних й позамовних явищ не виконує; не вміє застосувати раніше засвоєні знання в новій ситуації; допускає грубі помилки у доборі ілюстративного матеріалу, не вміє встановлювати причиново-наслідкові зв'язки між мовними явищами; мовлення відзначається грубими порушеннями літературних норм української мови. Студент / студентка не володіє термінологією, не розуміє значень конкретних теоретичних і практичних питань. Обсяги теоретичних знань і практичних навичок здобувачів освіти не достатні для виконання фахових обов'язків. Крім того, слухач / слухачка курсу не відвідував частину лекційних та практичних занять; пасивно поводить себе на практичних заняттях, не виявив бажання до самостійної роботи; не опрацював рекомендованої літератури, у зв'язку з цим не орієнтується в програмовому матеріалі; не розкрив питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 35–49 (з можливістю повторного складання).

„Незадовільно з обов'язковим повторним курсом” (F) – студент / студентка демонструє повне незнання програмового матеріалу; потребує повторного вивчення курсу. Крім того, слухач / слухачка курсу не відвідував лекційних і практичних занять; не виявив бажання до самостійної роботи, не опрацював рекомендованої літератури, у зв'язку з цим не орієнтуються у виучуваних мовних явищах; не бажав відповідати на поставлені питання під час проведення практичних занять, фактично не засвоїв програму курсу; цілковито не розкрив питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 1–34 (з обов'язковим повторним курсом).

Система контролю та оцінювання програмних результатів навчання

<i>Результати навчання</i>	<i>Методи навчання</i>	<i>Форми оцінювання</i>
ПРН 1 – вільно володіти українською мовою, вміти послуговуватись нею у професійному спілкуванні.	Індивідуальні відповіді та групове обговорення на практичних заняттях Проектна діяльність.	1. Індивідуальна та групова (в парах і групах) робота. 2. Рольові ігри.
ПРН 9 – аналізувати, систематизувати та поширювати передовий педагогічний досвід.	SWOT-аналіз	1. Ознайомлення з науково-методичними публікаціями журналів „Дивослово”, „Українська мова та література в школі”, що презентують особливості вивчення синтаксису словосполучення та простого двоскладного речення в ЗЗСО. 2. Укладання зведеної таблиці за результатами SWOT-аналізу.
ПРН 15 – застосовувати комплекс здобутих філологічних знань для вирішення професійних завдань.	Метод „Алгоритм”. Метод навчальної дискусії	1. Підготовка загальної структурно-логічної схеми виконання завдань. 2. Індивідуальна та групова (в парах і групах) робота.
ПРН 17 – аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.	Загальнонаукові методи (аналіз; синтез; узагальнення; систематизація; порівняння; конкретизація). Мозкова атака. Виконання тренувальних і комплексних контрольних завдань з використанням комп’ютерної техніки.	1. Підготовка аналітичних оглядів наукової та науково-методичної літератури. 2. Письмові самостійні роботи (реферати, есе, доповіді, тези тощо). 3. Мультимедійні презентації результатів аналізу специфіки словосполучення та простого речення української мови
ПРН 19 – здійснювати лінгвістичний аналіз текстів різноманітних стилів та жанрів, володіти основними поняттями, концепціями і фактами сучасного мовознавства, вільно оперувати мовознавчим матеріалом та термінологією.	Проблемно-пошукові методи. Самостійна робота. Метод „Алгоритм”.	1. Робота з діаграмами, графіками, схемами, таблицями. 2. Робота з матеріалами освітніх порталів, блогів учителів-філологів тощо.

Форма підсумкового контролю – екзамен.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)											Кількість балів (екзамен)	Сумар на к-ть балів
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2									40	100
T1	T2	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
5	10	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

7.1 Базова (основна)

- Арібжанова І.** Сучасна українська мова. Базові поняття синтаксису: навч. посібник. Київ: ВПЦ «Київський ун-т», 2016. 159 с.
- Балко М. В.** Актуальні проблеми теорії словосполучення сучасної української мови : монографія. Дніпропетровськ : Вид-во «Свідлер А. П.», 2014. 349 с.
- Баранник Д. Х., Баранник О. Ю.** Словосполучення : [навч. посібн. з синтаксису української мови]. Дніпропетровськ : РВВ ДНУ, 2007. 45 с.
- Вінтонів М. О.** Актуальне членування речення і тексту: формальні та функційні вияви : [монографія]. Донецьк : Донецький нац. ун-т, 2013. 327 с.
- Грозан Н. Ф.** Категорія другорядних членів речення на тлі формально-синтаксичної та семантико-синтаксичної структур речення : дис. ... доктора філол. наук. / 10.02.01 «Українська мова» ; Східноєвропейський нац. ун-т ім.Лесі Українки Луцьк, 2020. 471 с.
- Гуйванюк Н. В.** Формально-семантичні співвідношення в синтаксисі української мови : монографія. Чернівці : Рута, 1999. 335 с.
- Гуйванюк Н. В., Максим'юк О. В.** Нерозкладні компоненти у структурі речення : монографія. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. 224 с.
- Дубова О. А.** Другорядні члени речення з синкретичними означально-обставинними ознаками. *Мовознавство*. 1989. № 6. С. 64–69.
- Дудик П. С.** Синтаксис сучасного українського розмовного літературного мовлення (Просте речення: еквіваленти речення) : [монографія]. К. : Наук. думка, 1973. 288 с.
- Дудик П. С., Прокопчук Л. В.** Синтаксис української мови : підручник. К. : Академія, 2010. 384 с.
- Загнітко А., Миронова Г.** Синтаксис української мови: теоретико-прикладний аспект. Врно: Masarykova univerzita, 2013. 225 с.
- Заборна М.** Просте речення. Складні випадки аналізу : навч. посібн. для студ. вищих пед. навч. закл. Тернопіль : Підручники і посібники, 2002. 126 с.
- Іваницька Н. Л.** Член речення як синтаксична категорія речення / Н. Л. Іваницька. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського* : зб. наук. праць / ред. кол. : Н. Л. Іваницька (відп. ред.) та ін. Вінниця : ВДПУ, 2000. Вип. 2. С. 70–73. (Філологія).
- Іваницька Н. І.** Теоретичний синтаксис української мови : посібник для аспірантів, магістрантів, студентів-філологів / Н. І. Іваницька. Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2002. 168 с. [4] (Актуальні проблеми граматики).
- Караман С. О., Караман О. В., Плющ М. Я.** [та ін.]. Сучасна українська літературна мова : навч. посібник ; за ред. С. О. Карамана. Київ: Літера ЛТД, 2011. 560 с.

- Кульбабська О. В.** Вторинна предикація у простому реченні : монографія. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2011. 672 с.
- Леута О.** Структура і семантика дієслівних речень в українській літературній мові : [монографія]. К. : Такі справи, 2008. 208 с.
- Мариненко І. О.** Синтаксис української мови (з правилами пунктуації): навч. посібник. Київ, 2021. 279 с.
- Межов О. Г.** Типологія мінімальних семантико-синтаксичних одиниць : монографія. Луцьк : Волинський нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 464 с.
- Меншиков І. І., Попова І. С.** Структура словосполучення в сучасній українській літературній мові : навч. посібник. Дніпропетровськ : РВВ ДНУ, 2000. 35 с.
- Меншиков І. І., Попова І. С.** Синтаксичні зв'язки слів у сучасній українській літературній мові : навч. посібник. Дніпропетровськ : РВВ ДНУ, 2001. 89 с.
- Мірченко М. В.** Сучасна українська літературна мова. Функційний аналіз синтаксичних одиниць та категорій. Теоретико-прагматичний комплекс з синтаксису: навч. посібник. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 200 с.
- Межов О. Г.** Синтаксис української мови: навч. посібник. Луцьк : Надстир'я, 2021. 268 с.
- Попова І. С.** Фундаментальні категорії метамови українського синтаксису (одиниця, зв'язок, модель) : монографія. Дніпропетровськ : ДНУ, 2009. 432 с.
- Синтаксис української мови: на перетині традицій та інновацій.** Ніні Василівні Гуйванюк : колективна монографія ; за заг. ред. О. В. Кульбабської. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2019. 592 с.
- Слинько І. І., Гуйванюк Н. В., Кобилянська М. Ф.** Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання. К.: Вища шк., 1994. С. 597–628.
- Сучасна українська літературна мова: підручник / за ред. М. Я. Плющ.** 7-е вид., стер. Київ: Вища шк., 2009. 430 с.
- Сучасна українська мова: Синтаксис : [навч. посібн.] / С. П. Бевзенко, Л. П. Литвин, Г. В. Семеренко.** К. : Вища шк., 2005. 270 с.
- Сучасна українська мова: Морфологія. Синтаксис : підручник / за ред. А. К. Мойсієнка.** К. : Знання, 2010. С. 321–327.
- Український правопис (нова редакція) / АН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Ін-т української мови.** К. : Наук. думка, 2019. С. 197–256.
- Харченко С.** Нариси із синтаксису сучасної української мови : монографія. Київ : Міленіум, 2016. 288 с.
- Харченко С.** Синтаксичні норми української літературної мови ХХ – початку ХХІ ст. : монографія / відп. ред. К. Г. Городенська. К. : Міленіум, 2017. 417 с.
- Шульжук К. Ф.** Синтаксис української мови: підручник. 2-ге вид., доп. Київ: Видав. центр «Академія», 2010. 408 с.
- Ющук І. П.** Українська мова : підручник. К. : Либідь, 2006. 640 с.

7.2 Допоміжна

- Вихованець І.** Словосполучення на тлі простого ускладненого речення. *Науковий вісник Чернівецького університету* : зб. наук. праць / наук. ред. Н. В. Гуйванюк. Чернівці : Рута, 1999. Вип. 81 : Слов'янська філологія. С. 156–160.
- Вихованець І.** Студії про члени речення: прислівники. *Українська мова.* 2005. № 3. С. 22–26.
- Вихованець І.** Студії про члени речення: приреченнєвики. *Українська мова.* 2005. № 2. С. 22–27.
- Гуйванюк Н. В., Кульбабська О. В.** Репрезентація пропозиційних структур на рівні двоскладного речення. *Науковий вісник Чернівецького університету* : зб. наук. праць / наук. ред. Н. В. Гуйванюк. Чернівці : Рута, 2010. Вип. 34 : Слов'янська філологія. С. 141–145.
- Городенська К. Г.** Граматичний словник української мови: Сполучники. К., Херсон : Ін-т укр. мови НАН України, Херсон. держ. ун-т, 2007. 349 с. [2].

- Гуйванюк Н. В., Кардашук О. В., Кульбабська О. В.** Українська мова: схеми, таблиці, тести: навч. посібн. Львів : Світ, 2005. 304 с.
- Дудик П. С.** Стилїстика української мови : підручник. К. : Академія, 2005. С. 273–278.
- Завальнюк І. Я.** Синтаксичні одиниці в мові української преси початку ХІ столїття: функціональний і прагматичний аспекти : монографія. Вінниця : Нова книга, 2010. С. 224–235.
- Загітко А. П.** Український інфінітив у структурі простого речення: типологія функцій і семантика. *Вісник Львівського університету* : зб. статей / ред. кол. : Т. Ю. Салига. Львів : Вид-во ЛНУ імені Івана Франка, 2004. Вип. 34. Ч. І. С. 3–10. (Серія філологічна).
- Іваницька Н. І.** Нариси з синтаксису української мови. Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2011. 183 с.
- Костусяк Н.** Структура міжрівневих категорій сучасної української мови : монографія. Луцьк : Волинський нац. ун-т, 2012. 452 с.
- Кульбабська О. В., Шатїлова Н. О.** Ім'я в науці. Професор Іларїон Слинко : монографічне науково-довідкове видання. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2019. 614 с. (Серія : Історїографія мовознавчої науки на Буковині).
- Масицька Т. Є.** Типологія семантико-синтаксичних реченнєвих залежностей : монографія. Луцьк : ПВД : „Твердиня”, 2016. 416 с.
- Наливайко Ю.** Співвідношення означально-обставинного синкретизму членів речення і підрядних частин. *Лінгвістичні студії* : зб. наук. праць. Донецьк : ДонНУ, 2002. Вип. 10. С. 53–58.
- Пентиліук М. І., Онукевич Т. Г.** Методика навчання української мови у таблицях і схемах: навч. посіб. Київ : Ленвіт, 2006. 134 с.
- Плиско К.** Теорія і методика навчання української мови в середній школі. Харків : ХДПУ, 2001. 115 с.
- Пещак М. М.** Комунікативний синтаксис : монографія. К. : Довіра, 2000. 150 с.
- Пономарів О. Д.** Стилїстика сучасної української мови : підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2000. 248 с.
- Селіванова О.** Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
- Українська мова** : [енциклопедія]. К. : Укр. енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2004. С. 604 – 605.
- Шитик Л.** Синхронічна перехідність синтаксичних одиниць в українській мові : монографія. Черкаси : Вид-ець Чабаненко Ю. А., 2014. 474 с.
- Явір В. В.** Деякі структурні типи неузгоджених означень. *Українська мова і література в школі*. 1986. № 5. С. 25–32.

7.3. Інформаційні ресурси

1. Вікіпедія Режим доступу: uk.wikipedia.org/wiki
2. Електронна бібліотека Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua>).
3. **Кульбабська О.** Синтаксичне структурування висловлень крізь призму антропо- та егоцентризму [Текст] // Мова та мовлення: фундаментальні парадигми розвитку = Language and Speech: Fundamental Paradigms Development : колективна монографія / за ред. : Калинюк Т. В., Бондарчук Т. В. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня „Рута”», 2021. С. 141–160. https://dspace.kmf.uz.ua/jspui/bitstream/123456789/1090/1/Huszti_Lechner_The-role-of-context-in-creating-meaning.pdf
4. **Кульбабська О.** Робота з перекладними текстами як засіб виформування синтаксичної компетентності студентів-філологів [Текст] // Стратегічні напрями розвитку сучасної української лінгводидактики : монографія / за ред. Е. Палихати, О. Петришиної. Тернопіль : Підручники і посібники, 2021. С. 183–193. http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/19644/1/18_Kulbabska.pdf

5. **Кульбабська О.** Категорія двочленності речення як граматична універсалія // Innovative pathway for the development of modern philological sciences in Ukraine and EU countries : Scientific monograph. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2022. P. 493–519.
6. <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/207/5737/12017-1>
7. Офіційний сайт української мови. URL:
https://ukrainskamova.com/publ/chinnij_pravopis/sintaksis_i_punktuacija/7
8. Сайт електронної бібліотеки «Україніка» НАН України. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/UA/elib.exe>
9. Сайт Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України. URL:
<http://www.inmo.org.ua/library.html>
10. Сайт Інституту української мови НАН України. URL: <http://www.nas.gov.ua>.
11. Тезаурус з комп’ютерної лексикографії. URL: <http://www.mova.info/Page3.aspx?l1=188&vocid=1>
12. Тезаурус з лінгвістичної термінології. URL: http://www.mova.info/mov_thes.aspx?l1=68